OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

4.9.2025

Perustuslakivaliokunnalle

K 1/2025 vp Hallituksen vuosikertomus 2024 – Oikeusministeriön lausunto toimenpiteistä niiden eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta, jotka on hyväksytty perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteella

Oikeusministeriö täydentää hallituksen vuosikertomuksessa 2024 esitettyä seuraavasti:

Ahvenanmaan itsehallintolain muuttaminen HE 320/2018 vp – EV 259/2018 vp – EK 26/2019 vp

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi

Oikeusministeriö asetti vuoden 2025 tammikuussa uuden itsehallintolakityöryhmän (Hanke OM005:00/2025: Ahvenanmaan itsehallintolain uudistaminen – Oikeusministeriö). Työryhmän on vuoden 2026 tammikuun loppuun mennessä päätettävä hallituksen esityksen muotoon laatimastaan mietinnöstä. Sen lisäksi, että työryhmä selvittää eräitä avoimia asioita se hyödyntää työskentelynsä pohjaksi aiemmissa hankkeissa pitkälle valmistelua esitysluonnosta. Asiantuntijatyöryhmän työtä tukee korkean tason seurantaryhmä.

Työryhmä on kevään ja kesän 2025 aikana kokoontunut kuusi kertaa, ja ohjausryhmä on kokoontunut kerran. Työryhmän työ on alkanut hyvässä hengessä, ja keskustelu on ollut rakentavaa. Työryhmä on asettanut useita jaostoja työstämään eri osa-alueita ja kysymyksenasetteluita.

Kristel Englund, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Viittomakieltä käyttävien oikeudet HE 294 vp –EV 346/2014 vp

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että viittomakieltä käyttävien oikeudet toteutuvat koko maassa siten kuin heidän kielellisiä oikeuksiaan koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on tarkoitettu

Hallituksen vuosikertomuksen liitteessä 3 (s. 12) kuvatut tiedot viittomakieltä käyttävien oikeuksista ovat edelleen paikkansapitäviä. Täydennyksenä voidaan kunnioittavasti todeta seuraavaa:

Kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessi on käynnistynyt. Prosessia on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä kuurojen ja viittomakielisten yhteisöjen kanssa, ja valtioneuvosto on hyväksynyt prosessin mandaatin 5.6.2025 ja antanut toimeksiannon prosessin käynnistämisestä. Prosessille on asetettu ohjausryhmä, jossa ovat edustettuna sekä prosessin kannalta keskeiset ministeriöt että kuurojen ja viittomakielisten yhteisöt. Prosessin toteutuksesta vastaa itsenäinen ja riippumaton sihteeristö, joka on aloittanut työnsä 1.9.2025 ja toimii oikeusministeriön yhteydessä. Sihteeristö luovuttaa prosessin loppuraportin valtioneuvostolle ja viittomakielisille yhteisöille 31.12.2027 mennessä.

Valtioneuvoston asettaman ensimmäisen viittomakieliasioiden neuvottelukunnan toimikausi päättyi 10.2.2025. Neuvottelukunta ehti kokoontua vuonna 2025 kerran. Seuraavalle toimikaudelle viittomakieliasioiden neuvottelukunta on tarkoitus yhdistää oikeusministeriön yhteydessä toimivan kieliasiain neuvottelukunnan kanssa.

Järjestyksessään toinen viittomakielibarometri on toteutettu vuonna 2024 ja raportti julkaistu helmikuussa 2025. Barometriä on käytetty tausta-aineistona hallituksen kertomuksessa kielilainsäädännön soveltamisesta 2025, joka annetaan eduskunnalle joulukuussa 2025. Kertomuksessa yhtenä keskeisenä teemana käsitellään viittomakielisten oikeuksia. Lisäksi barometriä voidaan käyttää tausta-aineistona viittomakielilain arvioinnissa. Viittomakielilakia koskevaa arviomuistiota valmistellaan parhaillaan oikeusministeriössä.

Eduskunnan viittomakieliverkosto järjesti 5.6.2025 yhteistyössä viittomakielialan järjestöjen kanssa pyöreän pöydän keskustelun, jonka aiheena oli tarve laatia kokonaisarviointi tulkkauspalvelua säätelevästä lainsäädännöstä. Tulkkauspalveluun liittyvää sääntelyä on vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelulain lisäksi useissa eri hallinnonalojen laeissa, ja viittomakielialan järjestöt ovat eri yhteyksissä tuoneet esille lainsäädännön nykytilaan liittyviä epäkohtia ja epäselvyyksiä. Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt lainsäädännön kokonaisarvioinnin suunnittelun.

Oikeusministeriö on tilannut kansalliskielistrategian ja kielipoliittisen ohjelman toimenpiteenä viranomaisille suunnattua audiovisuaalista koulutusmateriaalia kielellisistä oikeuksista, sekä audiovisuaalista materiaalia kotoperäisistä vähemmistökielistä opetuksen oheismateriaaliksi erityisesti yläkouluikäisille. Materiaalien valmistelu on käynnissä, ja molemmissa niistä käsitellään myös viittomakieliä.

Valtioneuvoston kanslia on parhaillaan päivittämässä vuonna 2019 julkaisemaansa suositusta viittomakielten käytöstä valtioneuvoston viestinnässä. Päivitetty suositus on tarkoitus julkaista vuoden 2025 aikana.

Inga Kauppi, asiantuntija, oikeusministeriö